І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-3740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 225. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ЧЕТВЕР, 3-го ГРУДНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK THURSDAY, DECEMBER 3, 1964 No. 225. VOL. LXXI.

ЗАПОВІДАЮТЬ СХВАЛЕННЯ ЗАКОНУ ПРО ЛІКАРСЬКУ ОПІКУ

Вашингтон. — Співавтор законопроєкту про медичну опіку над старшими особами нюмексиканський сенатор демократ Клінтон П. Андерсон заявив, що закон про шпитальну опіку може бути ухвалений у 89-му Конгресі перед Великодніми святами 1965-го року. Сенатор Андерсон сказав, що він разом із другим автором минулорічного законопроєкту, конгресменом демократом із Каліфорнії Сесілем Р. Кінгом внесе наново минулорічний законопроєкт до Конгресу зараз же на початку січня. Головні пункти цього проєкту будуть такі: „Він засновуватиметься на засаді соціального забезпечення до якого платитимуть вкладки працедавці і працюючі. Головна користь із цієї опіки, — це шпитальна опіка та опіка над пацієнтом після залишення шпиталю, якщо вона буде потрібна". Сенатор Андерсон висловив надію, що в найближчому році Палатна Комісія Способів і Засобів, яка цього року бойкотувала урядовий законопроєкт, у 89-му Конгресі зараз в січні начне над ним працювати, і є надія, що переслухання в цій справі не буде довге. „Немає сумніву, казав сенатор Андерсон, що Палата схвалить закон". У 88-му Конгресі Палата не мала нагоди голосувати, бо голова Комісії Способів і Засобів конгресмен - демократ з Арканзо Вілбур Д. Міллс не випустив проєкту до повної Палати. Він предложив Палаті змінений проєкт, згідно з яким схвалено збільшити на 5 відсотків старечі пенсії і відкинено проєкт медичної опіки. Палата схвалила цю змінену програму 29-го липня більшістю 388 проти 8-ох голосів. Сенат ухвалив свою програму в цій справі 2-го жовтня, а 3-го жовтня більшістю 60-ох до 28 голосів прийняв свою редакцію законопроєкту про медичну опіку в такому виді, що старечі пенсії мали бути збільшені на $7 кожному пенсіонерові без огляду на висоту пенсії, а крім того пенсіонери мали мати шпитальну опіку в рямках соціального забезпечення. Спільна конференція, складена з представників Сенату і Палати не могла погодитися на одну узгіднену редакцію закону і внаслідок цього 88-ий Конгрес не вирішив цієї справи, яку вперше порушив ще колишній президен Гаррі С. Труман. Тиждень після цьогорічних виборів конгресмен Міллс заявив, що він не буде бойкотувати урядового законопроєкту в справі шпитальної опіки над емеритами соціального забезпечення, якщо президент Л. Б. Джансон рекомендуватиме цю програму. Президент уважає два законопроєкти за дуже пильні: шпитальну опіку та зменшення податків від продажу так званих люксусових товарів. Давніше заявлено, що Президент ще не є рішений, котра програма мала б бути першою. Комісія Способів і Засобів мусить працювати над обидвома, тому не є можлива рівночасна праця над обома законопроєктами. Але 17-го листопада відвідав Президента спікер Палати Репрезентантів Джан МекКормек разом із провідником демократичної більшости в Палаті — конгресменом Карлом Албертом. Конгресмен Алберт заявив після конференції, що Президент бажає собі, щоб Палата якнайшвидше ділала в справі медичної опіки і також щоб вирішувала справу економічної допомоги тим стейтам в районі Аппалачських гір, де є більше число безробітних.

Президент Джансон плянує затруднити колишнього сенатора Кітінґа

Вашингтон. — З Білого Дому запитують колишнього сенатора, республіканця Кенета Б. Кітінґа, чи він не погодився б зайняти якийсь урядовий пост, який найліпше відповідав би його здібностям. Через політичних посередників мали довідатися, чи колишній нюйоркський сенатор не бажав би працювати на урядовому становищі, яке він міг би обняти в найближчому часі. Кітінґ програв вибори до демократичного кандидата колишнього головного прокуратора Роберта Ф. Кеннеді і тепер він обмірковує пропозиції різних адвокатських фірм та бизнесових інтересів, де б йому було найкраще працювати. Сенатор - елект Кеннеді заявив, що йому нічого невідомо в цій справі.

Нюйоркські рабіни протестують проти переслідування жидів у СССР

Ню Йорк (З. С.). — 500 ортодоксійних, консервативних і реформованих рабінів мовчки маршували вулицями Ню Йорку до будинку Карнегі при 46-ій вулиці та Першої Авеню, що є напроти будинку, в якому є приміщення організації Об'єднаних Націй. В будинку Карнегі відбулося протестаційне віче проти переслідування жидів в СССР. На вічі промовляли губернатор Нелсон А. Рокефеллер, сенатор Джекоб К. Джевітс, сенатор-елект Роберт Ф. Кеннеді, головний прокуратор нюйоркського стейту Луїс Дж. Левковіц і нюйоркський комісар Ловелл, який заступав посадника Роберта Вагнера. Під час маршу несли два рабіни тільки один напис: „Нюйоркська Рада Рабінів апелює до нових лідерів СССР повернути релігійні й культурні права трьом мільйонам жидів під час Ханукаг 5725". Демонстранти несли велику Менораг — великі восьмираменні канделябри, яких традиційно вживають жиди під час свята Ханукаг (Свята світла), яке почалося в понеділок в дні маніфестації і триватиме 8 днів. Окрема делеґація рабінів відвідала совєтську місію в ОН і передала письмову петицію совєтським урядовцям. Окрему просьбу вислано до президента Джансона, щоб він вжив всіх можливих заходів для оборони переслідуваних жидів в СССР. Апель до совєтського уряду відчитав рабін Макс Шенк, який домагався, щоб жиди в Совєтах могли пекти маци, організувати семінарії для вишколу рабінів та втримувати свої синагоги. Сенатор Джевітс домагався, щоб жиди могли виїхати із СССР та з'єднатися зі своїми родинами за кордоном. Губернатор Рокефеллер оскаржував совєтський уряд в антисемітизмі.

В АМЕРИЦІ

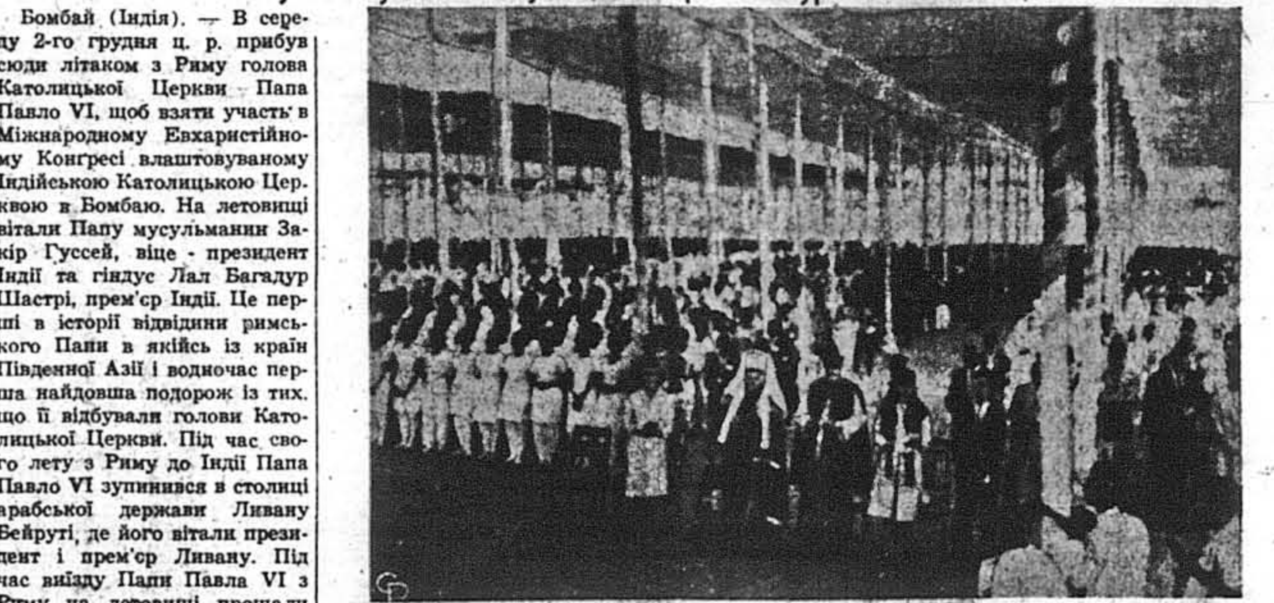
● **Президент Джансон** прийматиме в Білому Домі всіх тих американських спортовців, які здобули на Олімпіяді в Токіо Золоті Медалі. Президент заявив, що хоче особисто подякувати всім тим, які спричинилися до щастя американців і їх гордости тим, що здобули спортові чемпіонати на світових змаганнях. Ті спортовці є амбасадорами доброї волі і заслужилися для ЗДА. Прийняття спортовців-олімпійців мало відбутися в Білому Домі 1-го грудня.

● **В столиці** мехіканської провінції Веракруз місті Халяпа відбувалося на спортовій арені відзначення губернатора цієї провінції Фернанда Льопеза Аріяса. Присутніх було 3,000 осіб, які після відходу губернатора рушили через браму, щоб подивитися на танки, і в натовпі згинули 20 осіб, а 36 були поранені.

ПАПА ПАВЛО VI ПРИБУВ ЛІТАКОМ З РИМУ ДО ІНДІЇ, ЩОБ ВЗЯТИ УЧАСТЬ В ЕВХАРИСТІЙНОМУ КОНҐРЕСІ В БОМБАЮ

Верховний Архиєпископ Української Католицької Церкви Митрополит Йосиф Сліпий взяв участь у започаткуванні конгресових урочистостей.

Бомбай (Індія). — В середу 2-го грудня ц. р. прибув сюди літаком з Риму голова Католицької Церкви Папа Павло VI, щоб взяти участь в Міжнародному Евхаристійному Конгресі влаштовуваному Індійською Католицькою Церквою в Бомбаю. На летовищі вітали Папу мусульманин Закір Гуссей, віце - президент Індії та гіндус Лал Багадур Шастрі, прем'єр Індії. Це перші в історії відвідини римського Папи в якійсь із країн Південної Азії і водночас перша найдовша подорож із тих, що її відбували голови Католицької Церкви. Під час свого лету з Риму до Індії Папа Павло VI зупинився в столиці арабської держави Ливану Бейруті, де його вітали президент і прем'єр Ливану. Під час виїзду Папи Павла VI з Риму на летовищі прощали його кардинали й інші достойники Римської Курії, як також індійські дипломати та представники італійського уряду. Католицька Церква в Індії, яка улаштовує теперішній Евхаристійний Конгрес, нараховує 12 мільйонів вірних, які належать до різних здебільша східних обрядів. Перебування Папи Павла VI в Індії не має характеру державних відвідин, Папа прибув до Бомбаю як прочанин для участи в Евхаристійному Конгресі і як духовний провідник католиків світу. Ще перед приїздом Папи до Бомбаю прибули з Риму представники Ватикану, між ними верховний архиєпископ Української Католицької Церкви Митрополит Йосиф Сліпий, який взяв теж участь в урочистостях відкриття Конгресу. Повернеться Папа Павло VI до Риму в суботу 5 грудня цього року.

Міжнародний Евхаристійний Конгрес в Бомбаю почався при масовій участі католиків Індії та численних делеґацій з різних країн світу. На фото, яке переслала каблем Міжнародна Пресова Служба, схоплений момент спільної молитви католицької молоді, що її проводив Верховний Архиєпископ Української Католицької Церкви Митрополит Йосиф Сліпий, який, як підкреслюють пресові повідомлення про цю подію, 17 років перебував у совєтському ув'язненні. Урочистості відкриття відбувалися у величезній галі, збудованій для охорони перед спекою, яка тепер триває в Індії. Біля Митрополита Сліпого по його правому боці стоїть княжна Марія-Тереса з дому Бурбон-Парма.

На Асамблеї поневолених народів відіграно „Ще не вмерла Україна"

Ню Йорк. — За щорічним звичаєм, з нагоди відкриття нової сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, що напроти палацу ОН перед будинком Асамблеї поневолених народів відбулася церемонія піднесення прапорів, приналежних до тієї організації 9-х країн, так званих сателітських держав і трьох балтійських. Україна туди не належить, ото ж її прапору там нема. Однак у своїй промові президент Асамблеї поневолених народів, кол. литовський прем'єр Вацлав Сідзікаскас згадав про Україну і тоді відіграно платівку з українським Національним Гимном у виконанні мішаного хору. На цю церемонію були запрошені прем'єр екзильного уряду УНР Микола А. Лівицький, який явився в товаристві Бориса П. Ржепецького і Віктора К. Приходька. Промовили, між іншими, сенатор Джекоб Джевітс, між присутніх американців були колишній амбасадор А. Берле, президент організації Вільної Европи Річардсон і інші. Привітними були теж керівні еміграційні діячі деяких членських народів Асамблеї.

Професор Єйльського університету критикує совєтських відвідувачів-письменників

Ню Йорк. — Професор слов'янських мов в Єйльському університеті Чарлз А. Мозер вислав окремого листа до університетського часопису — „Дейлі Ньюз", в якому гостро критикує двох совєтських письменників, які є тепер в цій країні в рамках так званої культурної виміни. Проф. Мозер твердить, що ці письменники є „ідеологічними сторожовими псами" для совєтського режиму. Цих письменників і культурних діячів є шість, але професор Мозер виступає проти двох: Роберта Рождественського та Александра Б. Чаковського. Проф. Мозер пише, що Рождественський був у ЗДА минулого року, а після того в СССР написав поему, в якій твердив, що американські „спеціялісти від Росії" могли служити в нацистських збройних силах під час другої світової війни та насилувати жінок і палити села під опікою нацистських збройних сил. Чаковський став редактором „Літературної Газети", пише проф. Мозер, після знищення інтелектуалів в 1962-ому році. Інші професори Єйльського університету заявляють, що проф. Мозер має повне право виступити проти совєтських відвідувачів, хоч інші професори того ж університету є господарями для цих совєтських гостей.

● **Тижневик „Нюзвік"** пише, що президент Джансон шукає наслідника, який міг би зайняти становище директора Федерального Бюра Інвестиґацій Дж. Едґара Гувера. „Нюзвік" пише, що президент Кеннеді плянував після виборів звільнити директора Гувера з його становища.

У Білому Домі відбулася велика нарада в справі Південного В'єтнаму

Вашингтон. — Президент Джансон перевів дво і півгодинну нараду з державним секретарем Діном Раском, секретарем оборони Робертом МекНамарою, головою Центральної Розвідчої Агенції Джаном МекКоном, головою шефів об'єднаних штабів генералом Ерл Вілером, амбасадором генералом Максвеллом Тейлором і ще кількома високими урядовцями в справі дальшої політики на терені Південного В'єтнаму. Дуже обережно формульований офіційний комунікат, проголошений після тієї конференції, стверджує, що Америка надалі тримається політики на базі спільної конгресової резолюції з 10 серпня ц. р., яка порушує оборону Південної Азії проти комуністичної загрози. Вправді не говориться нічого про рішення поширити війну проти Північного В'єтнаму й бомбардувати шляхи постачання південно-в'єтнамським комуністичним партизанам шляхом почерез Лаос, проте стверджено, що на тій конференції розглядались „щораз більші докази зростаючої допомоги збоку Північного В'єтнаму комуністичним агресорам". Згадано про „труднощі" південно - в'єтнамського режиму, але водночас зазначено його „наполегливі заходи" завести лад. За газетними коментарями — поважна частина тієї конференції займалася способами, які власне й причиняться до скріплення теперішнього цивільного уряду в Південному В'єтнамі і якими способами поправити тамошню знову погіршену ситуацію на фронті війни проти комуністичних партизанів. Як уже заповіджувано згори — ніяких „драматичних" рішень не прийнято.

Хуан Перон покинув Еспанію — в дорозі до Арґентини

Мадрид. — У середу 2-го грудня тут поширилась вістка, що колишній арґентинський диктатор Хуан Перон, який заприсягнув повернутися до Арґентини ще цього року, вилетів літаком у Параґвай. Про це повідомила напівофіційна еспанська пресова агенція „Цифра". Офіційні еспанські чинники не підтверджали і не заперечили цієї вістки. Державний Департамент у Вашингтоні також одержав повідомлення з амбасади в Мадриді про відліт Перона, але без уточнення країни, до якої спочатку він прибуде, в дорозі до Арґентини. У дипломатичних колах Вашингтону заявили, що не було б несподіванкою, коли б Хуан Перон повернувся в Арґентину. „Цифра" повідомила, що на мадридському летовищі в останню хвилину всіли в літак іберійської повітряної лінії декілька невідомих осіб та що їм сприяла поліція. Перон був позбавлений влади в 1955 р. і його першою країною поселення на еміграції був Параґвай. Потім він жив у Панамі і останні роки — в Еспанії. Урядові чинники в Монтевідео, в Параґваї, заявили, що Перон буде там персоною „нон ґрата", себто не бажаною. Але Перон є почесним громадянином Параґваю, і тому влада не може заборонити йому приземлитися в тій країні. Як довідуємося в останній хвилині з радіоповідомлень, Хуан Перон прибув до Ріо де Жанейро в Бразилії. Місцева влада не дозволила йому залишитися в країні.

ВІДКРИТО ГЕНЕРАЛЬНУ АСАМБЛЕЮ ОН — ЧИСЛО ЧЛЕНІВ ОН ЗРОСЛО ДО 115

Об'єднані Нації. — У вівторок 1 грудня ц. р. відкрито таки передбачену на той день 19-ту сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, дармащо з двогодинним опізненням. До останньої хвилини було невідомо, чи Совєти погодяться на пропозицію генерального секретаря ОН У Танта, щоб впродовж найближчих днів не переводити ніяких голосувань, після того роз'їхатись на Різдвяні ферії, відновити сесію щойно в лютому 1965 року, а до того часу знайти розв'язку справи, яка штовхнула Об'єднані Нації у важку кризу: як повестися у відношенні до Совєтського Союзу, який завинив до каси Об'єднаних Націй більше, як сума дворічних членських внесків, і тому підлягає 19-ій статті чартеру ОН, яка каже, що така членська держава тратить право голосу. Ще у вівторок перед полуднем відбулася конференція з участю генерального секретаря ОН, амбасадорів ЗДА, Британії, Франції й СССР та представників азійсько - африканського і південно - американського бльоків, які таким чином репрезентували поважну більшість членських держав ОН. Вони прийняли згадану вище пропозицію У Танта, а Микола Федоренко повідомив, що і його зверхник, міністер Андрей Громико погодився, щоб „тим часом" розпочати нову сесію без переводження будь-яких голосувань, себто, щоб не ставити на вістря меча справу права, чи неправа Совєтського Союзу брати активну участь в голосуваннях. Таким чином президент останньої Генеральної Асамблеї д-р Соса Родріґез відкрив нову сесію і, після короткої промови У Танта, перевів вибір нового президента — ґанця Алекса Квайзона Сакі, що має 40 років і високу британську освіту. Квайзон Сакі явився в національному ґанському одязі. Він виголосив коротку промову, в якій підкреслив, що оце світ вшановує „гордість і славу Африки". Його кандидатура не була ніким оспорювана і тому перейшла без голосування. Так само — він заявив, що немає спротиву проти прийняття до ОН трьох нових членів. Ними є новопосталі держави Маляві, Мальта і Замбія. Таким чином число членських держав в Об'єднаних Націях зросло до 115. Не відомо, чи й далі так гладко буде проходити полагоджування різних справ „за загальною згодою" — без голосування.

ЗДА за міжнародне або африканське військо для втримання ладу в Конґо

Об'єднані Нації. — У зв'язку з зголошенням скарги 14-ох африканських держав до Ради Безпеки Об'єднаних Націй проти ЗДА, Британії й Бельгії за їхню „збойну інтервенцію" в Конґо, ЗДА плянують повести з свого боку акцію в справі зорганізування або нового міжнародного війська або військової допомоги від одних тільки африканських країн, щоб зберегти лад в Конґо і не допустити до перемоги анархічних повстанців над теперішнім центральним режимом. Прем'єр центрального уряду Мойсе Чомбе є дуже непопулярний серед націоналістичних чи пак націоналкомуністичних африканських диктаторів, як альжирський Ахмед Бен Белла чи ганський Кваме Нкрумах за його співпрацю з Заходом. Ото ж американська дипломатія старається, щоб він погодився включити в склад свого уряду також деяких більш приємних для африканських кациків людей. Західні політичні кола стурбовані, що теперішнє державне військо конґолійського уряду та нечисленні відділи білих наємних військовиків не зуміють втримати східних провінцій і що ліві повстанці, діставши зброю від Альжиру, Комуністичного Китаю чи інших своїх покровителів, відзискають назад втрачені тимчасово землі і міста. Між іншим — навіть Стенлівіль знову загрожене лівими повстанцями.

Соціялістичний британський уряд збереже армію над Райном

Лондон. — Військовий міністер в новому соціялістичному уряді Британії, Деніс Гілі, заявив, що Британія дотримає своє договірне зобозобовязання щодо втримування на території Західньої Німеччини війська силою 55.000 мужа. Покищо все ще те військо має всього 51.000 мужви і старшин і не відомо, коли воно буде доповнене на решту 4.000 військовиків, бо саме тепер Британія переживає фінансову кизу. Все ж, вона не зредукує тієї армії, яка коштує їй річно 283 мільйони долярів, не тільки з уваги на суто-військові міркування — безпеки з уваги на загрозу від большевицької агресії, а також з політичних міркувань. У теперішній ситуації напружених британсько-французьких відносин, коли президент Шарль де Голь виключає Британію від політичної і господарської єдности з західньою Европою, Британії особливо залежить на добрих взаєминах з Німецькою Федеративною Республікою. А коли теперішній соціялістичний британський уряд драстично зменшує видатки на свої збройні сили, зокрема готов виректися атомової зброї в користь НАТО, то йому залежить на півмільйоновій західньо-німецькій армії як на оборонному щитові проти совєтської агресії.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

Оригінальне трактування пенсії

На не названій точно „великій шахті Донбасу", до дирекції шахти прийов „сухорлявий, але ще міцний дід... Йому набридли „дарові харчі", як він називав свою пенсію. Почувши про закон, який дає право пенсіонерам повернутись на своє робоче місце, прийшов поговорити з начальником шахти у цьому питанні". Або „Радянська Україна" з 14 листопада хоче оригінально трактувати закон про пенсію, або ж дідусь-пенсіонер, не маючи змоги вижити, вирішив вертатися на працю. За новим законом про пенсію пенсіонер може працювати, одержуючи і пенсію і заробіток.

150.000 піянін „Україна"

Чернігівська фабрика музичних інструментів відзначила 30-річчя свого існування. „На її бандурах, гітарах, цимбалах, балалайках грають сотні тисяч"... До ювілею фабрика випустила 150-тисячне піяніно. Споруджено новий конвеєр, „завдяки якому випуск піянін збільшиться до 25 тисяч штук на рік". Про якість продукції чернігівської фабрики „Радянська культура", з огляду на її ювілей, не згадує.

У Львівському університеті

„У Львівському університеті ім. Івана Франка відкрито музей історії цього високого навчального закладу, який є один із найстарших на Україні. Серед експонатів — диплом з 20 січня 1661 р. про створення університету, доповідна записка, складена в 1896 р. про допуск до навчання першої жінки-студентки та ін.... У 1964 р. тут навчаються близько 11.000 студентів". Університет має 14 факультетів, 63 катедри. „Радянська Культура" (з 15 листопада) не згадує, який відсоток українців студіює в університеті ім. І. Франка.

„Альбом бандуриста"

Київське видавництво „Мистецтво", нарешті спромоглося видати тоненький „Альбом бандуриста" для бандури київського типу, композитора-киянина В. Полевого. В альбомі 12 коротких п'єс для бандуриста-соліста; тексти пісень написала — Л. Титова. Між пісями: „Автобус", „Знайшли", та інші. „Радянська Культура" з 19 листопада сповіщає, що В. Полевий „зробив чудову оркестровку „Місячної Сонати" Бетговена та „Аве Марія" Баха-Гуно для бандури."

У СВІТІ

● **Йорданський король Гуссейн** прибув наприкінці минулого тижня з офіційними відвідинами до Західньої Німеччини. Його вітали в Бонні 21-гарматнім стрілом і з усіма іншими почестями, а на летовище виїхали йому назустріч президент Гайнріх Любке і прем'єр Людвіґ Ергард. Гадають, що Гуссейн буде переконувати західньо-німецьких керівників, щоб вони не визнавали офіційно Ізраїлю.

● **До Парижа** приїздили впродовж останнього тижня прем'єр Румунії та міністри закордонних справ Болгарії, Чехо. Словаччини й Югославії. Французька дипломатія старається поправити взаємини між Францією і сателітськими комуністичними країнами та пожвавити торговельні зв'язки з ними. Французи прикладають велике значення до своєї „культурної інфільтрації" в комуністичних країнах.

● **Індійський комуніст А. К.** Гопалян проголосив „безконечний" голодовий страйк на знак протесту проти голоду в провінції Кераля. Але вже в 12 годин пізніше, коли тільки „герой" почув легкий голодок, він закінчив свій страйк, заявивши, що дістав від уряду запевнення, що вжито заходи для облегшення ситуації в Кералі.

● **В Йоганнесбурґу** в Південно-африканському Союзі почали судити тамошнього адвоката д-ра Абрама Фішера і 13 інших осіб за заснування клітини підпільної комуністичної партії. Свідком прокуратури був поліційний старшина Жерар Ґунтер Люді, який з відома своїх зверхників вступив до комуністичної партії, їздив як її довірений до Москви і пізнав всі її тайни та керівних діячів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Залізна заслона в Ню Йорку

У вільному світі, зокрема в Америці, цілком окрему увагу має преса. Для її представників Президент ЗДА влаштовує окремі прийняття, зустрічі та конференції в Білому Домі, державний та інші департаменти у Вашингтоні відбувають з пресою кожного дня спеціяльні конференції, на яких інформують журналістів навіть про деякі свої пляни. Що більше, державний департамент улаштовує кілька разів на рік для преси, включно з чужомовною, спеціяльні конференції „офф ди рекорд", себто за закритими дверима, подаючи журналістам виключно для їхнього власного відома інформації, не призначені для ширшої публіки. Пресова виказка „Воркінг Пресс" відкриває поліційні загороди і більшість дверей, бо „нарід має право знати", а свобода преси й інформації є основною передумовою вільного суспільства та його розвитку.

Велике зрозуміння й увагу має для своєї преси й наша вільна громада. Досі не було випадку, щоб перед кореспондентом „Свободи" закрили двері. Навпаки, він, як і кореспонденти інших наших газет, втішається максимальною увагою й допомогою. Жаль тільки, що наші часописи не розпоряджають таким апаратом, щоб могли висилати своїх кореспондентів на кожну важливішу нашу імпрезу і ширше, як досі, обслуговувати своїх читачів фаховими вістками із життя нашої громади. Кореспондент іде на те, щоб виконати свій обов'язок здобути і подати в межах людських можливостей найточнішу і найбільш об'єктивну інформацію.

Це мав за завдання й кореспондент „Свободи", який дістав доручення піти на влаштовану „Клюбом Круглого Стола" в Ню Йорку минулого понеділка, 30-го листопада, зустріч із діячами культури з підсовєтської України, що перебувають тепер на відвідинах у ЗДА порядком програми „культурного обміну". Про відрядження такого уповноваженого кореспондента повідомлено члена управи клюбу, а сам кореспондент дістав виразну інструкцію: трактувати подію з абсолютною нейтральністю й об'єктивністю, нікого не вважати ані за приятеля, ані за ворога або противника, спостерігати і реєструвати тільки факти. Його єдиним завданням було зібрати всі правдиві інформації про ініціятиву й організацію тієї зустрічі і з абсолютною об'єктивністю зареєструвати її перебіг. Це все. Що та зустріч відбулася всупереч навіть недавній постанові нашої центральної репрезентації — Українського Конгресового Комітету, як і наші редакційні погляди та становище до таких зустрічей — це вже справа статтей - коментарів. Крім того, для кореспондента інформаційне — як кажуть американці — „покривання" всіляких подій є нічим іншим, як щоденною працею, яка може бути більше чи менше приємною або неприємною, але завжди є його важким і відповідальним обов'язком.

Усе сказане відноситься тільки до вільного суспільства та вільної преси, бо нічого з того не існує й не респектується в тоталітарній системі совєтської тюрми народів, у якій перебуває й наша батьківщина - Україна. Всілякі коньюнктуральні „відлиги" також у цій ділянці не змінюють самої системи, яка створила таке поняття, як „залізна заслона".

Подібна „залізна заслона" виникла несподівано також в Ню Йорку, коли репрезентант „Клюбу Круглого Стола" унеможливив уповноваженому і наперед зголошеному кореспондентові „Свободи" виконати його обов'язок і „випросив" його із залі, де відбувалася влаштована тим клюбом зустріч діячів культури із підсовєтської України. Вже був випадок, коли совєтський репрезентант спостерігав такого роду безпардонне усування із залі, де мала відбутися його доповідь, „небажаних осіб". Але й тоді все ж таки пошанували професію та завдання кореспондента „Свободи", давши йому не тільки нагоду, але в потребі послуживши додатковими інформаціями про подію. В Ню Йорку в „Клюбі Круглого Стола" відвідувачі із Совєтського Союзу мали нагоду побачити маленьку копію тієї „залізної заслони", яку практикується в їхньому не своєму домі. Що мали на думці і що бажали закрити від суспільности організатори зустрічі, усуваючи із залі професійно заінтересованого в ній кореспондента щоденної газети? Його „випрошено" з вияснениям, що це, мовляв, напівприватна імпреза. Але ж раніше від нього прийнято повернених опісля три доляри за вступ і зареєстровано його в список приявних. Відомо також, що там були особи без спеціяльного запрошення і були не-члени Клюбу.

Можна зрозуміти, чому приховується від денного світла та від суспільности такі „приватні зустрічі", як та, що відбулася із тими самими відвідувачами з підсовєтської України в домі одної пані в Ню Йорку попереднього дня, в неділю 29-го листопада. Але чому те саме робиться в Клюбі, який претендує на те, щоб називатися „дискусійним" клюбом?

Щоб не було непорозумінь: на згадану зустріч „Свобода" вислала свого кореспондента виключно з інформативного обов'язку, і виключно з такого самого обов'язку цей кореспондент туди пішов. Перед ним, а тим самим перед нашою суспільністю, яку він мав інформувати, спущено „залізну заслону". Ми знаємо, що такою заслоною відгороджується від світу Совєтський Союз для того, щоб світ не довідався правди. Що ж інше могло змусити спустити „залізну заслону" „Клюб Круглого Стола" в Ню Йорку, що не пошанував професії найбільш відповідальної перед суспільністю за правдиву інформацію.

Відомо, що в країнах поза залізною заслоною „випрошування" кореспондентів вільної преси на порядку дня. Недавно ми мали нагоду слухати в Клюбі Заморської Преси „випрошеного" з Москви кореспондента тижневика „Тайм", для якого це „випрошення" принесло тільки честь. Кожний бо удар, виміряний проти вільної преси та її репрезентантів, звертається проти того, хто той удар завдає. Випадок з кореспондентом „Свободи" на зустрічі „Клюбу Круглого Стола" характеризує цю зустріч краще, ніж її міг би схарактеризувати будь-який репортаж, будь-який коментар.

Однобоке співіснування

Минулої суботи відбулися в Москві проти амбасад ЗДА, Британії, Бельгії і Конга масові демонстрації, які кидають характеристичне світло на совєтську політику забріханости і дволичности: з одного боку запевнювання, що СССР бажає собі „мирного співіснування" із західнім світом, зокрема з Америкою, з другого — активне сприяння бунтам і революціям у різних вільних країнах, продовжування підривної роботи і підбурювання проти Америки власних громадян та чорних народів. Ті „спонтанні" демонстрації чорних студентів у Москві, як цинічно назвав їх совєтський пропагандивний апарат, широко описували західні газети: як то один чорний студент-проводир керував демонстрантами, стоячи в совєтському поліційному авті, і як чорні демонстранти, коли поліція, збентежена непередбаченим ходом демонстрацій — підпалюванням не тільки авт, але й будинків — почала їх розганяти, обурювалися: „То ви спершу заганяли нас сюди, а тепер розганяєте!"

Західня дипломатія, як звичайно, обмежується усним протестом, а коли — в найкращому випадку — почує совєтський викрут, що, мовляв, це було „спонтанне обурення" і що уряд СССР „висловлює свій жаль" — то на цьому й кінець. Ніяких політичних висновків, ніяких репресій у відповідь на такі провокації з американського боку немає. Приймається спокійно до відома провокаційне становище Москви, зайняте супроти американсько - бельгійської акції на терені Конґо: совєтська преса й радіо ні словом не згадали про звірства, доконувані конґолійськими партизанами. Так само совєтська преса ніколи ні словом не згадала про братовбивство, ведене упродовж років комуністичними партизанами у Південному В'єтнамі. Зате ввесь час пише і кричить про американський імперіялізм у відношенні до В'єтнаму, про американські „злочини", доконувані над в'єтнамським народом. В останньому тижні совєтський уряд офіційно заявив, що підтримає Північ. В'єтнам, дійсне вогнище війни в Південному В'єтнамі, доставами зброї. Так само раніше Москва нахвалялась доставами зброї комуністичному Китаєві, яку з черги Китай вживав у Кореї проти ЗДА.

Відомо, що ще в червні 1960 року президент Кеннеді на своїй першій зустрічі з Хрущовим у Відні старався переконати його, щоб СССР перестав підтримувати „визвольні рухи" в комуністичному розумінні, себто сіяти розладдя, бунти, революції і малі війни, бо це несумісне із зусиллями відпружити міжнародні відносини. Хрущов рішуче відмовився. Відомо, що після кубинської кризи в жовтні 1962 року і після підписання атомового договору з липня 1963-го року почалася ніби золота ера „співіснування". Але Хрущов і інші совєтські проводирі раз-у-раз підкреслювали, що співіснування не простягається на ідеологію. Послідовно, большевики, переслідуючи свою ціль установлення своєї влади у світі, говорили й діяли не тільки в дусі „визволення" азійсько-африканських народів з-під впливів „імперіялістів", себто західніх держав, але й про „визволення" самого американського „поневоленого" народу. Відомо, що з свого боку американська закордонна політика, щоб не дратувати Москви, ні словом не згадує про визволення народів, що їх підступом і війною підбили російські большевики.

Президент Джансон із вдоволенням прийняв до відома заяву Косиґіна, що хрущовська політика співіснування не буде змінена. Андрей Громико напевно повторив цю заяву в цьоготижневих розмовах з Діном Раском. Але цим облудним словам заперечують совєтські діла. На жаль, Америка вдоволяється словесними заявами, примикаючи очі на провокаційно - ворожі діла, і продовжує свою односторонню політику співіснування.

Роман Смаль Стоцький

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА В АМЕРИЦІ

(Із звітної промови на Загальних Зборах НТШ 28 листопада 1964 р. в Ню Йорку)

(I)

Пане Голово, Достойний Голово Канадійського НТШ і Генеральний Секретарю Головної Ради НТШ, Достойні Колеґи - Сеньйори, Пані й Панове і Члени НТШ, Достойні Гості!

Як Ваш Голова в останній каденції, я приступаю до звіту з праці Управи за роки 1960 - 64. Всі факти нашої діяльности у Ваших руках, а члени Управи готові ще й усно їх доповнити, якщо будуть запити. Я маю доручення представити Вам, Пані й Панове, загальне тло тих років, що проминули. Зроблю це по точках, що видаються Управі суттєвими.

Поперше: Наукове Т-во ім. Шевченка не діяло в порожнечі, а діяло й діє в часі та просторі. Воно діяло й діє як складова частина нашої політичної еміґрації по другій світовій війні в Америці. Здебільша всі ми, по сімнадцяти роках еміґрації, прийняли вже американське громадянство. І так ми маємо, як науковці й громадяни, подвійні обов'язки:

— Ми були, є й хочемо залишитися носіями української вільної науки у вільному світі. Для цієї цілі ми пішли в еміґрацію, бо вірили й віримо, що тільки повна академічна і політична свобода дає можливість правдивій науці працювати й розвиватись. Отож, ми є носіями резистансу української науки проти диктатури московських комуністів над Україною й українською наукою.

— Ми стали й хочемо бути американськими науковцями українського роду, що у всяких професіях, передусім як професори університетів і коледжів, збагачують американську слявістику, в ширшому розумінні, дослідами й публікаціями, які вносять в американську науку об'єктивну правду про Схід Европи, зокрема про Україну, її історію, сучасність та культуру.

Із цих двох точок виходять і наші обов'язки щодо української спільноти в Америці. Ми морально зобов'язані всіма силами допомагати скріплювати цю спільноту проти асиміляції й ренеґатства, ми мусимо діяльно допомагати нашій спільноті берегти і плекати українську культурну спадщину і розбудовувати її у всіх ділянках, у першій черзі в ділянці науки, Церкви і суспільного життя.

З'ясовую це так: Наукове Т-во ім. Шевченка, наша Перша Українська Академія Наук, з її патроном Т. Шевченком і його ідеологією — ніколи не могло й не може стати осторонь сучасної фази визвольної боротьби української нації. Наукове Т-во ім. Шевченка знає своє місце і свої завдання в ній. НТШ знає теж своє місце й функцію в американській академічній громаді: вносити й боронити об'єктивну правду про Україну і ввесь Схід Европи, перестерігаючи американський уряд і американську націю перед смертельною загрозою для її свободи й життя, якою була й є комуністична Москва.

Подруге: НТШ це не тільки наша Перша Українська Академія Наук, це не тільки вільна громада — республіка науковців, що присвятили своє життя науці, шуканню, голощенню та навчанню наукової правди науковими працями й доповідями, НТШ — це об'єктивна наукова правда вплюс ідеологія Т. Шевченка, нашого патрона. В українській історії, за останнє століття (без десятка років), наша наукова праця і ідеологія Т. Шевченка переплелися в одну цілість, і ми, як американські громадяни, щасливі, що та цілість була сполучена нашим патроном Тарасом Шевченком з основними ідеями Декларації Незалежности Америки, з ідеями батьків-основоположників американської нації, що їх здійснив у тяжких битвах Джордж Вашинґтон. В нашій республіці науковців виховався той „гомо шевченкіянус", взір науковця громадянина й людина визвольної боротьби.

Тому для нас були й є напрямними наступні засади: українська нація є рівнорядною нацією поміж усіма слов'янськими націями і в її державі належиться українській мові й культурі те саме місце, що в усіх інших слов'янських державах мають мови й культури даних слов'янських націй. Визнаємо повне право московській мові бути панівною державною мовою в Московщині, визнаємо повне право москалів плекати свою культуру в усіх ділянках. Але, так, як у Польщі панують польська мова й культура, в Болгарії — болгарська, в Чехії — чеська, в Сербії — сербська — так само, твердимо, українська нація, як рівнорядна слов'янська нація, має повне право на чолове місце для української мови і культури у своїй, покищо фіктивній державі, а білорусини — у своїй державі теж, разом з усіма поневоленими Москвою народами.

Ось тому ми ставили й ставимо опір всякому московському культурно - політичному імперіялізмові в ділянках мови й культури, — імперіялізмові, що є тільки завершенням економічно - політичного поневолення України, і її статусу як колонії Москви. До цього статусу колоній звела Москва і всі інші поневолені народи. В добі ліквідації імперіялізмів в Африці і Азії Москва підносить до зеніту свій варварський імперіялізм, в порівнянні з яким блідне старий царський імперіялізм, що голосив „нєт, нє било і нє будєт". Москва тепер каже — твоя мова є, аякже, навіть братня, і водночас фальшує клясиків нашої літератури. Ось так наша мова „існує", але Москва її на смерть засудила „злиттям мов", навіть в останній програмі Комуністичної Партії. Ось до чого дописався малорос Білодід, який нищить українське шкільництво в окупованій Україні. (І. К. Білодід „За методологічну глибину лінґвістичних досліджень" і „Українська мова і література в школі" ч. 8. 1964):

„. . . Посилюється роля і значення російської мови — мови міжнаціонального спілкування народів СРСР, щедрого джерела творчої допомоги в розвитку національних літературних мов. Зростає значення російської мови. При АН СРСР створено Наукову Раду з проблеми „закономірности розвитку національних мов у зв'язку із розвитком соціалістичних націй". Наукові Ради, з цієї проблеми, створено також при Академіях Наук союзних республік. Виходячи із ленінського розуміння суспільної природи і суспільних функцій мови, радянське мовознавство ставить, своїми актуальними завданнями, з чисто методологічних позицій, з погляду зв'язку теорії із практикою суспільного життя, досліджувати такі основні проблеми: . . . роль російської мови — мови міжнаціонального спілкування у мовному житті народів Радянського Союзу і її міжнародне значення, мовні контакти, проблеми інтерференції („схрещування"), питання двомовности і його типів; ономастика як джерело вивчення історії мови, історії народу . . ., перспективи та шляхи розвитку народів світу, проблеми їх контактування, взаємозбагачення і вироблення елементів спільности . . . боротьба з ідеалістичними напрямками у науці про мову".

На ділі стара чорносотенна програма здійснюється в московській імперії з цілковитою безоглядністю, з виразно проголошеною ціллю: створення совєтського народу із совєтською цивілізацією і совєтською людиною. Що сталося з Академією Наук СССР — всім відомо. 1963-го року вона втратила всяке право ініціятиви, Москва має монополь цензури і плянування, а пожежа бібліотеки Української Академії Наук в Києві — це „вшанування" ювілею Т. Шевченка Шелепіним і Білодідом.

(Далі буде)

У світі читача

„БЕЗСМЕРТНІ"

Назва цього збірника спогадів про М. Зерова, П. Филиповича і М. Драй-Хмару така багатомовна, що нічого тут додавати. Для декого може здатися вона надто патетичною, але наш смертельний змаг за національну самобутність навіть у ділянці літератури прибирає часто форми, яких не знає західній світ, тож говорити про безсмертя поетів, які пожертвували життям за свої переконання — ніяка патетика.

Зібрав і упорядкував цей збірник рідний брат М. Зерова, Михайло Орест. Знаменита сильветка цього визначного поета, передчасно згаслого культурного трудівника, пера відомого нашого літературознавця І. Кошелівця відкриває вступ до збірника.

У короткій газетній нотатці мало місця, щоб передати весь багатий зміст цієї книжки. Біля двадцяти авторів, відомих письменників, учених і культурних діячів, окреслили з різних боків постаті незабутніх київських неоклясиків. Портрети вийшли справді рельєфні, живі, коли зважити, що згадують ці автори про своїх друзів, своїх учителів, товаришів пера. Ще більше цієї безпосередности можна знайти в спогадах рідного брата П. Филиповича, Олександра, „Спомини про брата" чи Оксани Драй-Хмари-Ашер „Переглядаючи батьків архів". Допомагають читачевій уяві й розкинені по всій книзі світлини поетів, їх рідні, їх товаришів.

Проходячи так від розділу до розділу, читач опиняється в гущі культурного Києва двадцятих років, і то не тільки двадцятих, бо спогади заторкують і передвоєнні (в статтях О. Шульгина, архиєп. Сильвестра Гаєвського) далі роки війни, даючи добру перспективу й ґенезу тих процесів, що проходили згодом. Десятки персонажів оживають на коридорах і в авдиторіях Київського університету, в будинку Спілки Письменників, на товариських сходинах. Дискусії, зустрічі, епізоди нанизуються один за одним, групуються в барвисту картину, безпосередність спогаду полонить читача. Разом переживаємо отак час великого буяння творчих сил, нечуваного відродження нашої культури, і поволі входимо в тридцяті роки, у ті „прокляті роки", коли по процесі СВУ наступає розгром нашої культури, коли один по одному відходять герої на мученичу смерть.

У книжці найбільше місця присвячено постаті М. Зерова. Про нього згадують Галина Журба, Марія Лещинська, М. Очерет, Л. Вакуленко, П. Одарченко, Галина Завадович, К. Михайлюк, Семен Підгайний. Про П. Филиповича, крім брата, пише Наталя Гордієвська. Зокрема цікава загальна частина із статтями Григорія Костюка, Олександра Оглоблина, Наталії Полонської-Василенко, Олекси Кобця та Віктора Домонтовича - Петрова.

„Болотяна люкроза" і „Неоклясики" Віктора Петрова змушують призадуматися, як це сталося, що хоч тисячі перейшли увесь жах цієї системи, ніхто з наших письменників не спромігся передати своїх переживань у досконалій формі для західнього світу, а в той же час мала Югославія, лише по кількох роках досвіду, подарувала світові Джіласа, який дав клясичну аналізу устрою цього „безклясового суспільства".

Читаючи спогади В. Петрова, усвідомлюємо, що перша причина невдач наших письменників — їх недостатнє підготування до теми, щоб безпристрасно, глибокою науковою методою дослідити явища большевизму і передати їх світові під розгляд.

У спогадах В. Петрова маємо передсмак таких можливостей, маємо зразки, які викликають жаль, що того так мало, як ось у цьому абзаці:

„Колись французький письменник Октав Мірбо написав книжку „Сад катувань". Він описав у цій книжці химерні способи катувати, застосовувані китайцями. Але він проминув, чи, властне, не передбачив ще одного, можливо найхимернішого: методу розчленовування свідомости, спосіб катувати людину безглуздям пред'явлюваних їй обвинувачень.

„Китайці клали людину під дзвін, починали дзвонити, поки на який там день людина, не витримавши безперервного напруження слуху, помирала. Тут робили інакше. Тут діяли не на органи слуху, а на інтелект. Діяли методами невропатології, оберненими в свою протилежність. Її примушували визнати те, проти чого повставав розум, сумління, звичні уявлення, усталені поняття . . .

. . .„Чемність може стати джерелом жаху. Що чемніше, то жахливіше. Головне діяти послідовно. Аналіза психіки стає джерелом її знищення. Здіймаючи шар за шаром наверствування захисних заслон, оголюючи психіку, беручи на облік кожен нездійснений вислів, одсунений у підсвідоме, розкривали в людині сховані комплекси фашизму, контрреволюції, диверсії, участи в організації спроб втекти через кордон, нелегальних зв'язків із закордоном.

„Чисто клінічний метод, використовуваний невропатологами для лікування психічних порушень, застосовувано для патологічного розкладу нормальної психіки. . . Людину атомізували. Її свідомість атомізували. Атомізація свідомости стала досягненням большевицької юрисдикції . . ."

Такі й подібні матеріяли незвичайно збільшують вагу цього видання. Хочеться, проте, сказати, що, хоч еміґрація не дала сама нічого оригінального, вже самим збереженням, впорядкуванням і виданням матеріялів на зразок публікації „Безсмертні" оправдає вона своє існування. З цього погляду заслуговує на признання труд Товариства Приятелів Творчости М. Зерова в Австралії, яке зібрало фонди на видання збірника.

Ів. Смолій

Русотяпський кінофестиваль

У Ню Йорку в рамках „культурного обміну" між СССР та ЗДА відбувся одномісячний „фестиваль 35 совєтських фільмів", що мав на меті дати глядачеві „повне уявлення про совєтське кіномистецтво за 40 років".

Однак, ознайомлення з заних на фестивалі, доводить, них на фестивалі, показує, що даний фестиваль — це був показ російських кінофільмів, за винятком одного-єдиного — „Раннішня зоря", в якому показано виступ балету Киргизької ССР.

„Короною" показу були фільми, випущені ще за Сталіна, з прямим і відвертим вихвалянням російських історичних діячів, а потім — російських комуністичних діячів: „Олександер Невський", „Іван Грозний", „Борис Годунов", „Чапаєв".

На фестивалі, ішли фільми виробництва Московської і Ленінградської кіносту д і й, але не дано „права голосу" ні Україні, ні Білорусі, ні Грузії. Ейзенштейн, Пудовкін, Донской, Колотозов та інші російські кінорежисери „затемнили" навіть всесвітньої слави українського режисера Олександра Довженка, не представленого на фестивалі в Ню Йорку жадним кінотвором.

З п'яти біографічних фільмів — усі присвячені російським діячам, Станіславському, Прокоф'єву та ін.; зафільмовані опери й балети — це також, за винятком киргизького балету, — лише Росія: „Євгеній Онєгін", „Борис Годунов", „Хованщина", „Алеко".

„Фестиваль 35 совєтських фільмів" у Ню Йорку — один із найбільш шовіністичних, справді русотяпських кінофестивалів за кордоном. (лп)

І. Васильківський

У НЕВПИННІЙ БОРНІ

(УРИВКИ ЗІ СПОГАДІВ)

(12)

Студіюючи в Швайцарії, я мав нагоду познайомитись з професором математики п. І. Був це дуже добрий фахівець, зокрема в ділянці сферичної тригонометрії, що мене спеціяльно цікавило. Жид за походженням, був він особистим знайомим Леніна, з яким постійно зустрічався в Швайцарії, аж до виїзду його в 1917 році до Росії. Від проф. І. багато доводилось чути про „творця жовтневої революції", якого завжди згадував він, як доброго організатора та палкого революціонера, але одночасно як російського шовініста. Пізніше я довідався що десь у 1920 році І. на запрошення Леніна виїхав до Совєтської Росії на становище професора математики.

Під час різдвяних вакацій 1918 року вибрався я з кількома знайомими на екскурсію до Ляго Маджоре. Відпочивши і набравшись вражень, знову з усім товариством вернувся до праці.

1918 рік у Швайцарії пройшов в сталих контактах поміж українськими, білоруськими та литовськими політичними діячами, зокрема поміж українцями та литовцями. Ці контакти привели на початку лютого 1919 року до спільної конференції представників цих народів в українському посольстві в Берліні. Українську сторону представляли; посол Порш і радник Роман Смаль-Стоцький; Литву — посол Шавліс, міністер Ічас, посол до Англії Чепінський та член паризької делеґації Чіховський; Білорусь була представлена своїм заступником при литовському посольстві в Берліні Ластовським.

Виходячи з глибоких зв'язків життьових інтересів цих трьох народів, конференція вирішила запропонувати своїм урядам проєкт Балтійсько-Чорноморської федерації, прозондувавши відношення Паризької Мирової Конференції до цього проєкту. Але сильні польські впливи на тій конференції та польська експансія на білоруські землі перекреслили ці старання.

Цікаво, що ця конференція подала свої постуляти українському уряду в справі призначення графа М. Тишкевича на становище голови української делеґації в Париж, з огляду на його особисті зв'язки в Англії та в Франції. Безперечно, це мало вплив на пізніше призначення Тишкевича в Париж, як також на звіт французьких прихильників України, переданий Петлюрі Шарлем Добреєм під час відвідин Кам'янця - Подільського у вересні 1919 року.

Слід ще згадати, що в роках 1918-1922 Україна мала дипломатичні представництва в таких краях: Австро-Угорщині (а після розпаду монархії окремо в Австрії та в Угорщині), Англії, Бельгії й Голляндії (осідок в Бельгії), Болгарії, Ватикані, Греції, Данії, Естонії, Італії, Латвії та Литві (осідок у Латвії), Німеччині, Польщі, Румунії, Туреччині, Фінляндії, Франції, Чехо - Словаччині, Швайцарії та Швеції.

Свої представництва у Києві мали: в роках 1917-1919 Австро - Угорщина, Англія, Болгарія, Дон, Німеччина, Румунія, Туреччина, Фінляндія та Франція.

Оцінюючи загальний рівень наших дипломатичних представництв, треба признати, що він був цілком задовільний, коли взяти під увагу абсолютнию брак фахових дипломатів. Майже всі становища наших послів були обсаджені людьми, які володіли чужими мовами, з високою освітою, в багатьох випадках правниками, які виявили вміння орієнтуватися в лябіринтах европейської політики.

Метафразу, що „вступив до дипломатії, а не в пожарну сторожу тільки тому, щоб не поспішати", треба, на жаль, застосувати до частини нижчого персоналу наших дипломатичних представників. Були це здебільша люди, які не володіли чужими мовами, досить випадкові.

Але ніби - навмисно, ніби вибрані рукою ворога найслабші сили дістались до складу нашої делеґації на Мирову Конференцію в Парижі.

Сама структура паризької делеґації була в засаді хибною. Складалася вона з п'ятьох повновласних делеґатів: Сидоренка — голова, Панейка — заступник голови, представник Західньої области УНР, Шульгина, Матюшенка та Марґоліна. Всі справи мали вирішуватись колеґіяльно, але на підставі інструкцій міністерства закордонних справ і державного секретаріяту закордонних справ (Галичини),

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Два нові Відділи УНСоюзу і то в одній малій громаді повстали в містечку Палатайн, 30 миль від Шикаґо. Обласний організатор УНС Вол. Гірняк разом з гол. контр. П. Пуцилом зорганізували Відділ 395-ий, а інж. Боднар, секр. 131 Відділу в Шикаґо зорганізував Відділ 136-ий. Чому два Відділи нараз? Такі питання можуть люди завдавати собі і відповіди можуть бути різні, як різні є й причини. Для УНСоюзу краще було б мати в Палатайн один Відділ, воно було б краще й для нової української громади, що зростає і розбудовується! Але від прибутку голова не болить, оба Відділи в системі УНСоюзу можуть себе любити і добре є, бо один одного буде підганяти до роботи.

Палатайн має вже свою церкву і парохію, яку обслуговує о. Шарий з шикаґовської парохії св. Иосифа. Палатайн, — це багате містечко, де з давен давна поселювалися фармери. Сьогодні там є будівничий рух, але Палатайн зберігає свою окремішність, лежить в садах і городах. Первісні мешканці Палатайну, — це німці з Палятинату, надренської провінції Німеччини.

Полковник Андрій Мельник діждався вже по смерти соборного признання всієї української нашої громади. На жалібні сходини в його пам'ять прийшли всі, і ті, що за життя його не признавали! Так і повинно бути. Президент УНР в екзилю д-р Степан Витвицький прислав телеграму, а буквально вся громада від уенерівців - угаверівців до бандерівців і АБН була заступлена на жалібній академії в залі собору св. Володимира в суботу 6-го листопада.

Академія була солідно підготована окремим комітетом, що його очолив Юрій Дячишин, довголітній в'язень, лідер ОУН і учасник бобрецького поштового рейду, за який польський суд дав йому кару смерти. Сурми за сценою сповістили про смерть полковника і на тлі його потрету і прапору, тризуба з мечем відбулася та жалібна академія в пам'ять великого сина України, про заслуги якого всі знають. Головну доповідь виголосив с т р і л е ц ь к и й поет Олесь Бабій, який знав полковника особисто. Оповів він деякі цікаві періоди, пригоди і вчинки з життя полковника в рядах армії і на різних інших постах. Олесь Бабій порівняв полковника до грецьких „арістос", тих найкращих людей духа, що творили цитаделю. Мельник, — це й Морозенко за яким сьогодні вся Україна плаче. Як в часі Платона 300 літ перед Христом, — так і тепер, історію творили лицарі тіла і духа, — а таким був і наш полковник. Мих. Панасюк, ред. Самостійної України і орг. референт ОДВУ дав гарне доповнення про Полковника як голови ПУН і первісних націоналістичних організацій. Академію попередили панахиди в церквах св. Миколая і св. Володимира. Почесну сторожу з прапорами творили українські ветерани і мунівці.

Авторський Вечір Ярослави Острук з Філядельфії відбувся у нас 7-го листопада старанням 12-го відділу Українського Золотого Хреста. На імпрезу прибуло коло 100 осіб, головно жінок.

Письменниця невідома була на Україні, бо щойно в Америці, 10 літ тому зачала письменницьку працю.

В програмі взяв участь Олесь Бабій, який дав образ творчости нашої письменниці. Її твори читали Емілія Кулик, мотор імпрези, Віра Денисенко, письменниця, М. Хамів та інші. З творів прочитаних на вечері „Пшениця" найсильніша і змістом і мовою. З інших творів прочитано уривки з „Проваллл" і „Родина Гольдів".

Станиця Українського Вільного Козацтва — це малий досі в нашій громаді і маловідомий чинник. Але має він багато приятелів, бо на „Посвячення Прапору Станиці" в церкві і на бенкеті в залі Собору св. Володимира людей не бракувало. Почесним гостем імпрези був Військовий Отаман УВК, проф. і ген. Іван Цапко з Арізони. Бенкетом проводив проф. Іващук. На бенкеті було 5 священиків, був теж білоруський генерал Демидов, який у промові згадував свій рідний Мозир. Станиця носить назву ім. генерала Омеляновича Павленка, дружина якого є добрим організатором Станиці. Кошовим є полк. Борис Шевченко, а секр. проф. Іващук. Від УНСоюзу вітав станицю автор хроніки, який підкреслив, що найбільшим кошем вільного козацтва є УНСоюз, який брав в обійми всіх тих, що колись втікали від царя і цісаря, а тепер від нових червоних царів. УНСоюз є прибіжищем православних, католиків, уенрадівців, євангелистів і бандерівців.

По бенкеті відбувся концерт в залі парохії св. Миколая, де мала виступ капеля Бандурівців Ліги Православної Молоді під орудою молодого Китастого.

Три весілля в жовтні забрали мені багато часу, бо не міг бувати на інших імпрезах в суботу і неділю. Десятого був я старостою на весіллю Ярети Скірник і Ярослава Мартинюка пластунів - вовкулаків. За тиждень 17 жовтня в дорозі на Союзівку на весілля свого сина зупинився я з дружиною на весіллю теж пластунів - лісових чортів Лесі Масюк з Юрком Раковським. Юрко, це внук пані Пацановської вчительки в моїому селі, яка мене вчила ще в першій клясі. Шляхотна та пані стратила мужа четаря УГА в перших боях за Україну в листопаді 1918 р. біля Фельштина. Сина стратила в 2-ій війні, впав жертвою з вини самих українців, старша дочка вмерла в монастирі молоденькою дівчиною, а тепер її потіха Юрко, син її доні Олени женився. Юрко — це теж внук відомого голови НТШ, проф. Раковського, який, на жаль, зараз по приїзді до ЗДА умер. Весілля Масюк-Раковських було староукраєвим. Кращого старости і тостмайстра, як д-р Старосольський з Вашингтону, я не знаю. Знає „тему", має гумор так що було насолодою бути на Кобзярівці в Гантері на тому весіллю, де багато лісових чортів, львовян і інших патриціїв з цілої Америки створили багату атмосферу. Гарні привітальні листи, телеграми, привіти і жарти, як теж поважні промови отців Сулика з Перт Амбою і Осідача з Гадсону створили староукраїнську традицію весілля. Не обійшлося і без короваю (було їх 3), і пані Оксана Гендгало знавець короваїв, пані Стефанія Пушкар некоронований знавець українського мистецтва, пояснили весільним гостям, що можна, а чого не можна, коли йдеться про традицію короваїв. Я на жаль не запам'ятав собі їх лекцій на ту тему. Один поважний добродій на прощання сказав мені, що весілля було б 100% „староукраїнське, якби не „ґвист" і те, що молодь розмовляла (і то пластова) по англійськи. Для мене це не трагедія, а дійсність і не мають рації ті, що полемізують з нашими молодими людьми на сторінках „Свободи". Вони не хочуть бачити дійсности і представляють собі справи так, як повинно б бути, або як для нас було б потрібно. Шкода лише, що дрібний дощ перешкаджав походові до гуцульської церкви на горбі в Гантері. Зі союзових урядовців стрінув я на весіллю головну радну Олінкевич, доня її Марта була за дружку.

На весіллю я довідався, що подружжя — це найбільша кар'єра жінки (о. Сулик) і що „молодий тратить „рангу „бечелорс", а дістає ,местерс". Про третє весілля „Свобода" вже писала.

Союзового організатора Миколу Т к а ч у к а вшанувала православна громада св. Володимира бенкетом з нагоди 25-ліття його вінчання.

По церковній відправі Благословлення, якого довершили о. декан Білецький і о. Нагірняк, ювілейна громада бенкетувала до першої години вночі, 14 листопада. І як звичайно при такій нагоді, були промови і бажання і слово-словія. Парох церкви св. Софії о. Новицький у слові про ювілята підкреслив відданість голови парохії Миколи Ткачука теж для УНСоюзу і взивав присутніх вступати в його члени. Були присутні оба головні контролери Пуцило та Іванчук, обласний організатор Гірняк і панове Микола Олек і Т. Носієвич — предсідник і секретар Окружного Комітету. Головні радні Тарас Шпікула і Олена Олек, нездужають і були в той час в лічниці, а гол. радний Мирон Куропась був в пошлюбній подорожі.

Вибори 3 листопада відходять поволі в забуття, бо так в Америці все буває. З тієї нагоди треба признати, що республіканська група українців була дуже активна. На жаль, багато виборців українського роду не були на висоті. Без огляду на партію треба було виказати у к р а ї н ц я м більше заінтересовання виборами, бо, коли хочемо признання і проголошення наших днів чи інших імпрез, то треба теж показатися в часі виборів. Деяких наших людей опанувала заздрість, щоб хтось з українців не вибився їх коштом на видне місце в політиц.і Що ж було б тоді, якби хтось з них відважився кандидувати на конґресмена. Було б напевно так, як у тій історії в пеклі, де в казані мучилися українці, і не треба було біля них варти, щоб не вилізли, бо хто вилізав за високо, стягали його вниз рідні друзі. Треба нам перевиховання і на полі американської політики.

Новий календар і патріярхат, — це дві теми, на які люди багато говорять, збирають підписи, як теж працюють в тому напрямі „підпільно", а навіть одної неділі вигукували в церкві. Обі справи є важливі і над ними варто дебатувати. І коли справа патріярхату є новою, то над справою зміни календаря американські українці дебатують вже 50 літ. За що ломмити копіє? З приходом нової еміграції справа календаря знову виринула, бо прийшли нові його оборонці, у яких є ще жива пам'ять, як старий календар держав українську окремішність в Польщі. Тих оборонців буде щораз менше, бо нема поповнення нової генерації, якій справа календаря є байдужа, незрозуміла. І ми, що теж колись воювали за старий календар, поступово підчиняємось. В додатку, вороття вже не має. Парохія св. Миколая була у нас одною з останніх твердинь старого календаря в українській католицькій церкві в Америці.

Справа патріярхату — не думаю, що її можна вирішити по громадах, вічами, підбехтуванням, двоподілом. Напевно ніхто з українців не є проти патріярхату, бо тоді був би проти себе самого, проти України. Якщо справа патріярхату дозріла до того ступня, що Рим готов до номінації патріярха, то це станеться і без листів до Ватикану. Але як вже хочемо писати листи, то повинні це робити так, щоб не викликувати суперечностей і непорозумінь.

Шикаґовська Хроніка з 20 жовтня має деякі неточности. Головний контролер УРСоюзу Доманчук була ціле життя Катериною і знаю її вже 35 літ як Катерину. А про те я назвав її Марісю. Хоч одне і друге ім'я гарне, але отсим справляю; Катерина Доманчук - Баран.

Посвячення площі під дім ім. Митрополита Андрея Шептицького

Діти Роман Колодчин і Марта Бараник вітають протоігумена Всеч. о. Миколу Когута, ЧСВВ.

Після п'ятьох років мозольної праці, жертвенности і терпеливого очікування, члени парафії св. священномученика Иосафата 25-го жовтня посвятили площу під Дім ім. Митрополита Андрея Шептицького, який буде служити за тимчасову Церкву.

Урочистого акту посвячення доконав протоігумен о. Василіян з Ню Йорку, Всеч. о. Микола Когут, ЧСВВ, при співучасті десятьох священиків і понад 1000 вірних.

Процесія сформувалася коло парафіяльного будинку і поважно посувалась на площу. Легенький вітер повівав національними п р а п о рами, блистіли хрести в золотих проміннях сонця, в повітрі неслася могутня пісня на честь Царя Хреста. В процесії брали участь: ветерани, пластуни, сумівці, дівчата в народніх строях, Діти Марії, Вівтарна Дружина, Духовенство і церковний хор. На площі, біля престолу, двоє маленьких дітей Роман Колодчин і Марта Бараник привітали Всеч. о. М. Когута та вручили йому букет квітів.

Після урочистого Богослуження, промовив о. ігумен І. Лотоцький, ЧСВВ, який згадав про св. Мучеників Укр. Церкви, пам'яті яких є посвячена ця площа, та коротко зупинився над деякими моментами життя і праці Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького.

В англійській мові промовив протоігумен Всеч. о. М. Когут, який висловив признання для молодого пароха о. Єроніма Барнича, ЧСВВ, за те, що в такому скорому часі (8 місяців) зумів доконати такого великого діла.

З черги відбулася урочиста церемонія посвячення площі. Цією частиною програми проводив адвокат Степан Данилишин. Він представив численним зібраним присутніх священиків: монсіньйора М. Бохневича, о. д-ра В. Гавліча, ЧСВВ, о. М. Пащака, ЧСВВ, о. І. Прокоповича, о. Д. Височинського і трьох священиків із сусідних Латинських Церков. Представлені були: мейор міста В. Шав, суддя Е. Галаґгер і інші урядники міста Воррен.

Після посвячення площі голова будівничого комітету інж. Л. Гевко зложив подяку всім тим, що в якийнебудь спосіб причинилися до успішного започаткування будови Храму Божого.

На закінчення о ф і ц і й н о ї частини програми парох о. Єронім Барнич, ЧСВВ, зворушений до сліз, святочністю хвилини, зложив сердечну подяку духовенству і гостям, що своєю численною участю звеличали це велике парафіяльне свято. Зокрема дякував своїм найближчим співробітникам і парафіянам за співпрацю, довір'я і жертвенність.

Після офіційної частини в приміщенні парафіяльного дому, відбулася перекуска для духовенства і запрошених гостей. Смачний буфет підготовили пані з парафії. За цілість програми дня відповідали пані В. Добуш і В. Колодчин.

Парафіяни і гості зложили щедрі датки на будівельний фонд, за що о. Є. Барнич і провід парафії складають сердечну подяку. Пам'ятаймо, що жертва зложена сьогодні, повернеться завтра сторицею.

В. К.

Англійська газета висуває українське мистецтво проти лиха „бітломанії"

Глостер, Англія. Тут ще в жовтні відбувся, силами місцевої української молоді, „Концерт пісні й танку України", на якому було декілька сотень людей, в тому числі чимало англійців. З приводу того концерту в місцевій найбільшій газеті „Ді Ситизен" з 2 жовтня один із глядачів-англійців опублікував свій відгук. Він писав, що український концерт був на рівні фахового, дарма, що його виконавці — це аматори. „Приємно було, — підкреслює дописувач, — у добі „бітлеманії" почути чудові українські мелодії та побачити пориваюче-палкі українські танці". В кінці відгуку є заклик до мешканців Глостеру, щоб вони відвідували українські концерти, бо „там є справжнє мистецтво".

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що 1-го грудня 1964 р. по довгій і тяжкій недузі, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, відійшов у Вічність наш МУЖ, ТАТО, БРАТ і ЗЯТЬ

бл. п.

СТЕПАН ГАНКЕВИЧ

уроджений 1910 року в Давиничі, Заліщицького повіту.

ПОХОРОНИ відбудуться в суботу, 5-го грудня 1964 р. в Лос Анджелес, Каліфорнія.

Горем прибиті:

ГАЛИНА — дружина

ЛЯРИСА, ДАРІЯ і МАРІЙКА — діти

ДАРІЯ МАКУШЕВСЬКА — теща

ОЛЕКСА і ЛЮБОМИР — брати з родинами та Рідня в Краю

ХРОНІКА УВАН У ЗДА

В жовтні 1964 року вийшов з друку черговий випуск англомовного видання „Анали УВАН у ЗДА", том 10, ч. 1-2 (29-30). Він містить статті з історичною тематикою Теодора Цюцюри, Леоніда Соневицького і Олександра Домбровського, огляд видань, що його склав П. Одарченко, в галузі української етнографії і фолкльору в рр. 1957-62, рецензії та некрологи; також випуск містить індекс усього матеріялу, надрукованого в в десяти томах „Аналів" (роки 1951-1963), включно з індексом усіх доповідачів, що виступали на конференціях Академії. Том 10 „Аналів" коштує 6 дол. Всі надходження з його продажу будуть використані на видання чергового тому, що вже готується до друку.

Конференції Академії

У вересні й жовтні 1964 року відбулись такі конференції секцій Академії: 27 вересня — засідання Секції античної історії; доповідь Ю. Перхоровича: „Північні певкини (кельти) на Волині".

25 жовтня — засідання Економічно-правничої секції; доповідь В. Голубничого: „Економічний аспект конфлікту між Китаєм і СССР".

31 жовтня — Комісія для України і Совєтського Союзу; доповідь І. Бакала — „Національна політика комуністичної партії Совєтського Союзу в народній освіті (1954-1964)".

Щедрий дар на Академію

21 жовтня 1964 р. у місті Фінікс, Арізона, помер Єлісей Прохорович Кривобок, поручник Української Армії. Перед смертю він заповів Академії три тисячі дол. із своїх заощаджень, які Академія вже одержала.

Покійний походив з села Піски, Лохвицького повіту на Полтавщині. Його передсмертне бажання — зробити пожертву Академії свідчить про його глибоке розуміння значення української вільної науки. Управа УВАН у ЗДА з признанням прийняла дар Є. П. Кривобока, ім'я якого увійшло в історію Академії.

Наукова праця й публікації членів Академії

Вийшла з друку книжка англійською мовою Теодосія Добжанського, дійсного члена УВАН у ЗДА: „Спадковість і природа людини". У популярній формі проф Т. Добжанський викладає останні досягнення генетики людини: сучасні погляди на еволюцію людини, спадковість, різновидності людей.

Дійсний член Академії, С. Крашенініков узяв участь у Першому Міжнародному З'їзді Паразитологів у Римі, 21-28 вересня 1964 року.

Дійсний член Академії, Антін Шутка, опублікував протягом останнього року кілька статтей з біохемії, зокрема в журналах „Анали Нюйоркської Академії Наук", том 110; „Нейчур", том 202, ч. 4; Радійшен Рісерч", том 19, ч. I.

Всеволод Голубничий, член-кореспондент Академії, опублікував в журналі „Чайна Квортерлі" (Лондон) ч. 19, 1964, статтю „Діялектичний матеріялізм Мао-Це-тунга". Коротка стаття на ту ж тему була надрукована в 1963 році в німецькому журналі „Меркур".

Богдан Винар, член-кореспондент Академії, випустив працю „Українська промисловість. Студія совєтського колоніялізму" Том I..

Праці історично-філософічної секції. Записки Наук. Тов. ім. Шевченка, т. 175.

Вийшла книжка англійською мовою Ярослава Білинського: „Друга совєтська республіка: Україна після другої світової війни", видання Рутґерського Університету. У видавництві наукової літератури в Гаазі вийшла книжка англійською мовою В. Н. Бандери: „Іноземний капітал як знаряддя національної економічної політики".

Музей-архів УВАН у ЗДА

Надходження протягом літа 1964 р.

У червні-серпні 1964 р. надійшло від редакцій, видавництв і окремих осіб: книжок 172, періодичних видань 1603, ілюстративних матеріялів — 414, різних — 208, разом 2397 одиниць. Важливіші поступлення: від Л. Бачинського — фотостат з друкованого оригіналу Четвертого Універсалу та інші видання, від М. Битинського — кілька чисел дуже рідкого празького видання „Гуртуймося!", рукописні й графічні матеріяли (139 одиниць); від Віри Вовк — машинописи збірок її творів, оригінальний акварельний портрет роботи бразилійської малярки Т. д'Олівейри та 8 проєктів обкладинок, роботи Зої Лісовської; від М. Галія — листування та інші матеріяли в справі видання збірки статтей М. Грушевського; від Галини та Юрія Вовків — колекція оригінальних, з різних періодів, фотографій Хв. Вовка з фотокопіями їх та деякими персональними документами (36 од.); від В. Кедровського — цінні історичні фотографії, пов'язані з його діяльністю (98 одиниць); від І. Коровицького — цінні друки (39 одиниць); від М. Кравчука — його роботи портрет Б. Мартоса; від А. Моралевич — різні книжки (11 одиниць); від п-ва Носиків — оригінальні картини О. Горбачевської-Котик та Ірини Носик, її мозаїчна композиція, різні друки і музейні речі для колекції І. та А. Горбачевських; від Є. Онацького — 19 оправлених книжок з вирізками статтей в українській справі з італійських газет, переважно періоду другої світової війни, три оправлені збірники брошур по Україну різними мовами, 304 брошури і відбитки, цінні рідкі книжки: видання О. Бодянського матеріялів Д. Бантиша-Каменського та два фото; від Мілени Рудницької 440 друкованих одиниць, переважно жіночих періодичних видань („Світ Молоді", Жіноча Воля", Жіноча Доля"); від п-ва Л. і С. Чернявських — книжки і періодичні, переважно арґентинські, видання (98 одиниць), оригінальні фота похорон С. Петлюри та з українського життя в Арґентині, а також плахта з Катеринославщини; від М. і В. Знаєнків — наукові та інші видання (138 одиниць).

Надходження до Музею-Архіву в вересні-жовтні 1964

За два місяці надійшло 294 книжки, 1205 періодичних видань, 259 інших, разом 2059 одиниць. Важливіші поступлення: від Марка Антоновича — совєтські і монтреальські видання (94 одиниці); від М. Битинського — друковані графічні та інші матеріяли (72 одиниці); від Л. Грицак — родинні фота та інші матеріяли (11 од.); від О. Добровольської та Й. Гірняка — оригінальні малюнки костюмів і декорацій до постановки „Лиса Микити", роботи Е. Козака (34 од.), інші ескізи до постановок (14 од.), комплекти журналу „Театр" 1949-1963 та книжкові видання й рукописи театральних п'єс (67 од.);від В. Кохна 4 пакунки із спадщиною д-ра Ганни Журко, переважно книжки й періодики (409 од.); від М. Кравчука — його роботи акварельна панорама Кам'янця Подільського та різьблений на дереві герб цього міста; від А. Москаленка — різні архівні матеріяли, між іншим мистецьки виконані таборові афіші роботи мистців Л. Денисенко і Б. Певного, а також 496 одиниць книжок і періодичних видань; від Є. Онацького — один том оправлених відбиток і вирізок з італійської преси 1934-1942 (35 од.) і 11 рідких книжок, між іншим, видання нот до „Запорожця за Дунаєм" 1885 року; від К. Паньківського — дереворити Олени Кульчицької і фота з її ілюстрацій до Франкового „Мойсея" (37 од.); від І. Розгона — два томи „Помології" Л. Симиренка; від В. Сім'янцева — оригінальне фото: Мик. Садовський на косовиці в Брні та група учнів у Олександрії (Херсонщина) під час Шевченківських свят 1913 року від О. Соловей — фотостати книжок: М. Рильський „На білих островах" (1910) і Ліна Костенко „Проміння землі" (1957).

Також протягом останніх 5 місяців до Музею-Архіву УВАН у ЗДА надійшли матеріяли від таких осіб: О. Архімович, Є. Бачинський, А. Бек, Л. Биковський, Ю. Бобровський, П. Боднар, Б. Бойчук, М. Борис, С. Будкова, О. Буревій, В. Васюк, О. Верхівський, Б. Винар, П. Волиняк, Б. Галайчук, А. Горбач, Д. Горняткевич, Д. Гуменна, Ю. Ґерґель, А .Ґудзовський, О. Данко, Р. Домашовець, З. Дончук, С. Дорошенко, Л. Драгоманова, Н. Драй-Хмара, А. Енґель, Б. Загайкевич, І. Замша, О. Зінкевич, Т. Іванівська, В. Іванис, Л. Івченко, І. Калинович, А. Кіпа, Р. Климкевич, О. Клодницький, П. Ковалів, І. Козловський, С. Кравець, Б. Кравців, В. Кривинюк, І. Кузич-Березовський, М. Лавренко, Г. Лащенко, Р. Л. Лепкий, А. Лук'янович, Ю. Максимчук, Л. Мельник, А. Мілянич, І. Міненко, Л. Молодожанин, В. Мошинський, О. Навроцький, Н. Осадча-Яната, Я. Пастернак, Р. Пачовський, П. Потічний, В. Приходько, О. Прицак, Б. Римаренко, С. Ріпецький, Т. Романчук, І. Світ, Я. Славутич, О. Соколишин, Д. Соловей, Г. Сполітакевич, В. Тимошенко, В. Федорончук, В. Чапленко, Л. Чикаленко, Й. Шварц, В. Шерей, П. Шулежко, А. Шутко.

Протягом літніх місяців і в вересні та жовтні продовжувалась систематизація Музею-Архіва. Закаталогізовано 801 книжку, всього з початку роботи по каталогізації — 11993 книжки. Заінвентаризовано 29 нових мистецьких експонатів. Систематизовано нотний архів П. Печеніги-Угляцького і розпочато охоронний опис колекції матеріялів Є. Онацького. Були систематичні експозиції мистецьких експонатів Ірини Носик і З. Лісовської.

Грошові надходження до Академії

Протягом вересня й жовтня до УВАН у ЗДА надійшли такі суми: 200 дол. від Українського Народнього Союзу, 100 дол. від Софії Гаєвської, 75 дол. від українського маєтку в Гантері, 50 дол. від Українського Робітничого Союзу, 50 дол. від д-ра Б. Олесницького (Нюарк) у відзначення 85-ліття проф. Б. Мартоса, 50 дол. від Г. Лозенка (Нюарк), 45 дол. від танцювальної групи дітей „Верховина" при МУН у Рочестері, Н. Й. (голова групи — В. Дзюба, мистецький керівник — І. Заболоцький); по 30 дол. від д-ра К. Кебало (Ню Йорк) і Венедикта Васюка (Венесуеля); 35 дол. від д-ра Бризгуна (Торонто). По 25 дол. надійшло від таких осіб: Г. Гордієнко (Філядельфія), К. Трухла (з нагоди 80-ліття І. Трухлого), І. Демиденко (Рочестер), М. Гайдак (Міннесота), Ю. О. (Рочестер). По 20 дол.: М. Чигринів (Венесуеля) і Богумил Васюк (Венесуела). Надійшло 12 дол. від В. Кіпи. Надіслали по 10 дол. такі особи: Ф. Бульбенко (Ню Йорк), В. Гришко (Сіаттл), І. Григоренко (Ютіка), Н. Дубрівний (Н. Дж.), К. Косенко (Н. Й.), Д. Кулинич (Н. Й.), Ф. Савчук (Вірджінія), О. Соловей (Мін.). По 5 дол.: В. Бойко (Балтімор), Ю. Оношко (Рочестер), А. Повх (Рочестер), Л. Полтава (Н. Й.), К. Сітько (Рочестер). Дол. 2.50 надійшло від В. Шкудора (Дітройт).

На заміну опалення в будинкові Академію зібрала Л. Т. Чернявська від таких осіб: по 15 дол.: — А. Енґель, Г. Сливка, П. Ярема; по 10 дол.: В. Андре, крамниця „Арка", Ю. Бачинський, В. Вереш, Р. Волинін, Й. Гірняк, А. Ключко, Г. Костюк, Г. Лешко, Ю. Нещадименко, С. Процюк, д-р М. Ярославська; по 5 дол. — м'ясарня „Дунай", М. Блящнюк, І. Вуйків, М. Гринов, А. Данченко, Л. Козак, „Наш базар", „Нова Фортуна", М. Рогатинський, І. Л. Рудницький, І. Тащук, Т. Цюцюра, В. Шерей. По 3 дол. і менше — 5 осіб.

Пожертви до спеціяльних фондів.

Надійшло 10 дол. від Л. Марґоліної до фонду вшанування М. О. Ветухова, 12 дол. від 44 відділу Союзу Українок Америки до фонду вшанування Т. Осьмачки, 10 дол. від д-ра К. Бризгуна до фонду допомоги науковцям ім. Д. Дорошенка.

Пожертви пам'яті померлих.

Пам'яті Нестора Городовенка — від Олександра Гаєвської 23 дол., від Євгена Нольдена 25 дол., від Українського хору „Думка" 15 дол., від І. і Л. Демиденків (Рочестер) — 10 дол.

Пам'яті григорія Денисенка від А. і Ю. Нещадименків (Ню Йорк) 10 дол. Пам'яті Ярослави Захарясевич — від В. і П. Гавриловнх (Конн.)10 дол. Пам'яті Івона Мирошниченка — від Івана Кохана з родиною (Даллес, Тексас) 20 дол.

Пам'яті інженера Олекси Теребуса від колишніх учнів Холмської гімназії 30 дол.

Пам'яті д-ра Ганни Журко від Л. Івченко 25 дол.

Пам'яті Ніни Горленко і С. Литвиненка — від Л. Івченко 50 дол.

Від Управи УВАН у ЗДА і управи Фундації Академії.

Щиро дякуємо всім жертводавцям за допомогу Академії. Добровільні пожертви приприхильників української вільної науки уможливлюють видавничо - наукову працю Академії і йдуть на сплату боргу за будинок і оплату відсотків на позички.

Нагадуємо всім членам Академії і членам Фундації, що в зв'язку з закінченням року час вирівняти залеглості у членських вкладках: члени і наукові співробітники вносять річно 25 дол., члени прихильники по 10 дол., Академія користується податковими пільгами.

Продовжується збірка грошей на спеціяльні фонди: видання праці Ольги Косач-Кривинюк „Леся Українка. Хронологія життя і творчості"; фонди вшанування М. Ветухова і Т. Осьмачки; фонд видання історичних збірників; фонд допомоги українським науковцям ім. Д. Дорошенка. Всі пожертви до Академії просимо надсилати на адресу:

UKRAINIAN ACADEMY
206 West 100 Street
New York, N.Y. 10025

Д-Р ВОЛОДИМИР БЯЛИЙ

(Посмертна згадка)

18 жовтня відійшов у вічність на розрив серця бл. п. д-р ветеринар В. Б'ялий, проживши 63 роки, залишивши у глибокому смутку дружину Євгенію, дві замужні доньки, брата Євгена і членство Об'єднання Укр. Вет. Лікарів.

Покійний був сином Покуття-Городенки і дитиною багатих хліборобів. Як юнак-доброволець взяв участь у визвольних змаганнях і зміряв простори України з крісом в руках.

Участь покійного колеґи Бялого у визвольних змаганнях мала величезний вплив на його, бо вирізьбила його душу на укр. націоналіста, та витесала як з каменя його постать, наставила його життя і працю як воїна — укр. лицаря. Покійний був дуже гордий із участи у визвольних змаганнях і відзнака про це прикрашала не тільки його недільний одяг, але і щоденний.

По скінченій середній школі в Коломиї прийшов на студії ветеринарної медицини до Львова в 1925 році. Вже як студент першого року очолював делеґацію до сенату вет. академії в справі товариства студентів ветеринарії „Ватра", якого був головою. Серед тодішньої студіюючої молоді був широко і загально відомий завдяки своїй особистій відвазі і силі. Покійний брав участь в тодішньому многогранному студентському житті, в частих тоді антипольських демонстраціях, які часто очолював, а ще частіше охороняв слабших.

По скінчених студіях вет. медицини не просив ласки окупанта про державну працю чи самоврядувальну, і осів як вільно практикуючий таки в родинному місті, Городенці, де в короткому часі розгорнув велику працю не тільки як вет. лікар, але як громадянин включився у суспільну працю. належав до всіх господарських, народніх і суспільних організацій, а його благородне серце вразливе на жертвенність казало Йому бути щедрим.

Покійний був дуже вразливий на людську нужду і в професійній праці часто не брав заплати, а ще частіше докладав, допомагав.

Прийшла війна і лихоліття з нею. Не оминула Покійного і совєтська тюрма. Але ті, яким він помагав, наспілку з жидами вирятувала його від фізичного знищення. Та під час німецької окупації Покійний відвдячився дуже скоро жидам, бо їх рятував.

І в руках у Покійного був лист подяки з Ізраїлю від уратованих від загибелі, а пропоновану винагороду і поміч Покійний відкинув, пояснюючи, що виконав тільки християнський і суспільно-український обов'язок. По побуті в таборах в Німеччині, Покійний переселився з родиною до Америки, де по короткій праці фізичній, перейшов на державну працю при провірці м'яса домашньої птиці.

Нові зверхники дуже скоро високо оцінили працю Покійного і він йшов від успіху до успіху. Одиноким бажанням його було бути близько родини, та укр. спільноти і церкви. І того добився, довгі роки вишколював, тренував в Шикаго амер. вет. лікарів до праці при провірці м'яса домашньої птиці. Останньо працював як надревізор недалеко від Шикаґа і щотижня все був з родиною і з нами друзями.

Покійний і в Америці був жертвенний і всі заклики так громади чи церкви до матеріяльної помочі находили відгомін в його душі в формі обильних датків.

Покійний був пильний на праці, обов'язковий і слухняний. Дуже строгий до себе самого, але і того вимагав від інших. Був вет. лікарем з замилування і тому дуже любив свою професію. Був видатним вет. лікарем і теж видатним громадянином.

Дві панахиди і самий похорон Покійного звеличали ветерани — Шикаґо і Станиця УСС-ів і з прапором, а надгробне слово їхнього представника, бувшого посла інж. Б. Білинського було останнім салютом для пок. бл. пам. д-ра В. Вялого. — Вічна Йому Пам'ять!

Д-р Іван Помірко

Суд проти відшкодування за спричинену смерть куренням цигарок

Маямі, Флорида. — Жюрі при Федеральному Суді видало вирок, яким стверджує, що фабрика тютюну не може давати відшкодування за спричинену смерть куренням цигарок, бо пацієнт знав, що він робить, коли викурював три пачки цигарок „Лакі Страйк' впродовж 30-ох років, що їх продукує Амерікен Табекко Компані. Скаргу внесли від мастку, що його залишив Едвін Л. Ґрін із Маямі, який помер 1957 року, — його дружина Мері і син Едвін Л. Ґрін молодший, які твердять, що курення спричинило смерть Ґріна. Але суд відкинув цю скаргу, визнавши, що курці знають, що роблять, коли курять. Це вже третій такий вирок, бо в 1960 році суд відкинув скаргу в Ню Орлінсі, де вимагали $779,500 відшкодування за спричинену 1962 році суд відкинув скаргу про відшкодування в сумі $ 1,250,000 в Питсбурґу. Па. Головний лікар ЗДА д-р Лютер Л. Террі заявив на пресовій конференції 29-го листопада, що рішення Федерального Суду в Маямі в справі відшкодування за шкоди, спричинені куренням цигарок, зовсім не свідчить про те, що курення є нешкідливе. Минулого січня окрема урядова комісія ствердила, що курення цигарок спричиняє недугу пістряка легенів, та інші недуги, головно недуги серця та склерозу. Суд ствердив, що курець знає про шкідливість курення цигарок, до якого його ніхто не змушує, і тому фабрика цигарок не відповідає за добровільний вчинок курця, який сам себе вбиває, курячи цигарки, купуючи їх за свої власні гроші.

ГОЛОС ЗА ВІДРОДЖЕННЯ ПАНТОМІМИ

„Творчі пошуки в жанрі пантоміми спостерігаються і в нас, на Україні. Треба, зокрема, вказати на ентузіястів Харківського університету, що зорганізували свій самодіяльний пантомімний театр „СИНТ-63". Однак... самодіяльні і професійні театри нашої республіки де в чому творчо обкрадають себе, проходячи повз такий цікавий, сповнений роматники і краси вид мистецтва". — („Молодь України" з 15 листопада).

ТАРЗАН, ч. 5348. Стови стріляє!

TARZAN COLLIDED WITH HIS ENEMY AND THEY BOTH WENT SPRAWLING ACROSS THE FLOOR.

FURIOUS OVER HIS BETRAYAL, ADAM HASTILY FIRED HIS PISTOL AT BETTY—

BUT TOM RYAN SPRANG FORWARD TO STOP THE BULLET HIMSELF!

Тарзан зударився зі своїм ворогом і вони обидва качалися по підлозі в змаганнях.

Оскаженілий внаслідок того, що „його зрадили", Адам поспішно вистрелив до Бетти...

Але Том Раєн скочив вперед, щоб собою спинити стріл!